

PREFACI

En el volum precedent d'aquesta col·lecció (*La ciutat trasbalsada. Barcelona 1901-1910*) vam deixar la ciutat profundament impressionada pels fets de la Setmana Tràgica, i alhora indignada per la repressió posterior. La sofrida ciutadania barcelonina desitjava que la dècada següent fos una mica més benigna, que se solucionessin els problemes plantejats i que la ciutat avancés al ritme de les societats més dinàmiques del continent.

La dècada que ens ocupa —la que va del 1911 al 1920— seguiria condicionada per la modernitat, sobretot per l'extensió de l'ús de l'energia elèctrica i les seves aplicacions, però també ens els camps social, cultural i esportiu. D'aquesta manera, la ciutat procuraria adaptar-se a les circumstàncies, malgrat el regeneracionisme fallit del règim, amb el rei Alfons XIII al capdavant i el poder en mans de liberals i conservadors, que s'alternaven al govern mentre els seus partits es descomponien en múltiples tendències enfrontades.

Des de Catalunya, la perspectiva era radicalment diferent. També predominava el desconcert polític, però les forces hegemòniques eren les vinculades al reformisme conservador de la Lliga Regionalista i les propostes trenca-dores del republicanisme, que fluctuava entre el lerroxisme del Partido Radical i el catalanisme de la Unió Federal Nacionalista Republicana, mentre que els partits dinàstics eren pràcticament inexistents a les institucions catalanes. Amb aquesta distribució de forces, l'enfrontament amb l'Estat estava servit, més encara en vista del decantament de l'obrerisme cap al sindicalisme d'inspiració anarquista propugnat per una organització creada, precisament a Barcelona, el 1910: la Confederació Nacional del Treball (CNT).

Durant aquests deu anys, veurem els enormes esforços per assolir una mínima autonomia, amb la constitució de la Mancomunitat, les lluites per l'hegemonia municipal barcelonina entre regionalistes i republicans, l'interès de la burgesia industrial per organitzar una nova Exposició a Barcelona, els

progressos del catalanisme, la instauració d'un sistema públic d'ensenyament i la implantació del noucentisme com a superació del romanticisme modernista, tot amanit amb epidèmies i tempestes, però també amb vagues i manifestacions, presentades per les autoritats monàrquiques com a trastorns indesitjables.

Tanmateix, el 28 de juliol de 1914 esclatà un conflicte bèl·lic d'abast planetari —posteriorment conegut com a Primera Guerra Mundial— que ho modificaria tot. Davant de l'enfrontament entre els denominats imperis centrals i els règims parlamentaris, el Regne d'Espanya es declarà imparcial i, d'aquesta manera, s'evità una terrible sagnia entre la joventut, però no es podrien defugir les derivacions. En virtut de la seva dependència, Barcelona esdevingué una ciutat neutral, la més important de l'àrea mediterrània, cosa que li proporcionà una riquesa tan imprevista com fugaç, una nova *febre d'or* de conseqüències nefastes.

Hem definit el període com a *ciutat neutral*, condicionada per una neutralitat —lloada per uns, denigrada per d'altres— que portà a Barcelona tots els excessos coneguts i desconeguts del cosmopolitisme i omplí les butxaques d'especuladors sense escrúpols, però que empobrí la resta de la ciutadania fins a límits intolerables. La massa obrera —nombrosíssima en una ciutat industrial— pretenia simplement millorar les condicions de vida amb treballs dignes, horaris raonables i sous justs, però eren unes aspiracions difícilment compatibles amb els interessos de l'Estat i bona part de la burgesia industrial. La reacció seria brutal.

La neutralitat deixaria una herència caòtica i virulenta, subordinada a un règim incapaç de regenerar-se, cada cop més condicionat pel militarisme, decidit a utilitzar mètodes d'extrema violència com a resposta a les legítimes aspiracions d'una societat tan diversa com la barcelonina.

I, malgrat els personatges tenebrosos que hi transitaven, la ciutat millorava, s'engrandia i evolucionava cap a un futur incert. Prepareu-vos per a emocions intenses, perquè teniu al davant *la ciutat neutral*.

Ròmul Brotons i Segarra